

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 22 april 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Konsumentskydd – Direktiv 2008/48/EG – Konsumentkreditavtal – Direktiv 93/13/EEG – Oskäligen avtalsvillkor – Betalning som erlagts med stöd av ett otillåtet avtalsvillkor – Obehörig vinst för kreditgivaren – Rätten till återbetalning är preskriberad – Unionsrättsliga principer – Effektivitetsprincipen – Artikel 10.2 i direktiv 2008/48 – Information som ska ges i ett kreditavtal – Vissa nationella krav har avskaffats med stöd av domstolens praxis – Tolkning av den äldre versionen av den nationella lagstiftningen i enlighet med domstolens praxis – Verknningar i tiden”

I mål C-485/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Krajský súd v Prešove (Regional domstol i Prešov, Slovakien) genom beslut av den 12 juni 2019, som inkom till domstolen den 25 juni 2019, i målet

LH

mot

Profi Credit Slovakia s. r. o.,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan och N. Jääskinen (referent),

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Profi Credit Slovakia s. r. o., genom A. Cviková, advokátka,
- Slovakiens regering, genom B. Ricziová, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom G. Goddin, N. Ruiz García och A. Tokár, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: slovakiska.

och efter att den 3 september 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), den unionsrättsliga effektivitetsprincipen och bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 2008, s. 66, och rättelser i EUT L 207, 2009, s. 14, EUT L 199, 2010, s. 40, EUT L 234, 2011, s. 46, och EUT L 36, 2015, s. 15), i synnerhet artikel 10.2 h och i) i detta direktiv.
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan LH och Profi Credit Slovakia s. r. o., angående en obehörig vinst som uppstått för detta bolag. Den obehöriga vinsten är följden av en betalning som låntagaren gjort med stöd av påstått oskäligen eller otillättna avtalsvillkor i ett konsumentkreditavtal.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 93/13/EEG

- 3 I artikel 6.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169) föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäligen villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäligen villkoren.”

- 4 Artikel 7.1 i direktivet har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpligen och effektiven medel för att hindra fortsatt användning av oskäligen villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.”

Direktiv 2008/48

- 5 Direktiv 2008/48 syftar, enligt artikel 1 däri, till att harmonisera vissa aspekter av medlemsstaternas lagar och andra författningar om kreditavtal för konsumenter.
- 6 I artikel 3 i) i detta direktiv definieras ”effektiv ränta” som ”konsumentens sammanlagda kreditkostnad, uttryckt i procent per år av den sammanlagda krediten, i förekommande fall med tillägg av de kostnader som avses i artikel 19.2”.

- 7 Artikel 10 i direktivet har rubriken ”Information som ska ges i kreditavtal”. I artikel 10.2 i direktiv 2008/48 föreskrivs följande:

”Kreditavtalet ska på ett klart och kortfattat sätt innehålla uppgift om följande:

...

- g) Den effektiva räntan och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och som beräknas vid den tidpunkt då kreditavtalet ingås; alla antaganden utifrån vilka den räntesatsen har beräknats ska anges.
- h) Storlek, antal och periodicitet för de delbetalningar som konsumenten ska göra och, i förekommande fall, den ordning enligt vilken betalningarna ska fördelas på olika utestående skulder med olika krediträntor för återbetalning.
- i) Om kapitalet i ett kreditavtal med fast löptid ska amorteras, konsumentens rätt att, på begäran och utan avgift, när som helst under hela kreditavtalets löptid, erhålla en sammanställning i form av en amorteringsplan.

Amorteringsplanen ska upplysa om de delbetalningar som ska göras samt under vilka tidsperioder och på vilka villkor dessa belopp ska betalas. Amorteringsplanen ska för varje delbetalning innehålla uppgift om vad som utgör amortering av kapitalet, räntan beräknad på grundval av krediträntan och andra eventuella kostnader. Om räntesatsen inte är fast eller de andra kostnaderna kan ändras enligt kreditavtalet, ska amorteringsplanen på ett klart och kortfattat sätt innehålla en upplysning om att uppgifterna i planen endast är giltiga till dess krediträntan eller de andra kostnaderna enligt kreditavtalet ändras.

...”

- 8 Artikel 22 i direktiv 2008/48 har rubriken ”Harmonisering och detta direktivs tvingande karaktär”. I artikel 22.1 föreskrivs följande:

”I den mån detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser får medlemsstaterna inte behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella lagstiftning som skiljer sig från vad som fastställs i detta direktiv.”

Slovakisk rätt

Civillagen

- 9 I 53 § i Občiansky zákonník (civillagen) föreskrivs följande:

”1) Avtal som sluts med en konsument får inte innehålla bestämmelser som medför en betydande obalans i avtalsparternas rättigheter och skyldigheter till nackdel för konsumenten (oskäligt villkor). ...

...

- 5) Oskäliga villkor i ett konsumentavtal är ogiltiga.”

10 107 § i denna lag har följande lydelse:

”1) Rätten till återbetalning på grund av obehörig vinst preskriberas två år efter den tidpunkt då den berörda personen fick kännedom om att en obehörig vinst gjorts och upptäcker att denna vinst är till nackdel för honom eller henne.

2) Rätten till återbetalning på grund av obehörig vinst preskriberas senast tre år, och om den obehöriga vinsten har gjorts med uppsåt tio år, efter den dag då den obehöriga vinsten uppkom.

...”

11 I 451 § punkt 2 i denna lag definieras ”obehörig vinst” som ”en ekonomisk förmån som erhållits genom en prestation som saknar rättslig grund, en prestation som grundar sig på en ogiltig rättshandling eller en prestation som grundar sig på en rättslig grund som inte längre föreligger, liksom en ekonomisk förmån med ohederlig grund”.

Lag nr 129/2010

12 Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (lag nr 129/2010 om konsumentkrediter, andra krediter och lån till konsumenter samt om ändring av vissa andra lagar) syftar till att införliva direktiv 2008/48 med slovakisk rätt.

13 I 9 § punkt 2 k i lag nr 129/2010 föreskrevs, i den lydelse som är tillämplig på tvisten i det nationella målet, att konsumentkreditavtalet ska innehålla uppgift om belopp, antal och förfallodag för avbetalningarna av kapitalet, och om de räntor och ytterligare kostnader som låntagaren ska stå för samt, i förekommande fall, uppgift om hur betalningarna fördelas på olika utestående skulder för vilka olika räntesatser har avtalats för återbetalningen.

14 För att följa den tolkning av artikel 10.2 i direktiv 2008/48 som gjordes i domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, punkterna 51–59), ändrade den slovakiska lagstiftaren lag nr 129/2010 på så sätt att det i 9 § punkt 2 i) i denna lag, i den lydelse som är tillämplig sedan den 1 maj 2018, anges att konsumentkreditavtalet ska innehålla uppgift om ”belopp, antal och periodicitet för betalningarna och, i förekommande fall, hur betalningarna ska fördelas på olika utestående skulder för vilka olika räntesatser har avtalats för återbetalningen”.

15 Enligt 11 § punkt 1 i lag nr 129/2010 i den lydelse som är tillämplig på målet i den nationella domstolen ska en konsumentkredit ”anses vara räntefri och avgiftsfri” om avtalet inte innehåller de uppgifter som krävs enligt bland annat 9 § punkt 2 a–k i denna lag, eller inte på ett korrekt sätt anger den effektiva räntan och detta är till nackdel för konsumenten.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

16 Den 30 maj 2011 ingick klaganden i det nationella målet och Profi Credit Slovakia ett konsumentkreditavtal på 1 500 euro. Lånet hade en räntesats på 70 % och en effektiv ränta på 66,31 %, det vill säga ett sammanlagt belopp på 3 698,40 euro. Lånet skulle återbetalas genom 48 månatliga avbetalningar på 77,05 euro, utan närmare angivelse av hur avbetalningarna fördelades mellan kapitalbelopp, ränta och övriga kostnader som låntagaren skulle stå för.

17 Det framgår av beslutet om hänskjutande att Profi Credit Slovakia enligt det omtvistade avtalet redan från avtalsförhållandets första dag kunde ta ut en avgift på 367,49 euro som motprestation för konsumentens möjlighet att i framtiden få uppskov med återbetalningen av lånet. På grund av denna

avgift erhöll klaganden i det nationella målet inte det överenskomna beloppet på 1 500 euro, utan endast 1 132,51 euro, det vill säga ett belopp som var 24 procent lägre, trots att det inte var säkert att konsumenten i framtiden skulle använda sig av möjligheten till uppskov med återbetalningen.

- 18 Vidare anges i beslutet om hänskjutande att den effektiva ränta som nämns i avtalet (66,31 procent) är lägre än räntesatsen (70 procent), vilket kan ha ett samband med att den effektiva räntan inte har beräknats på grundval av det belopp som faktiskt betalats ut av Profi Credit Slovakia. I beslutet påpekas att enligt slovakisk rätt leder en felaktig angivelse av den effektiva räntan till att kreditgivaren förlorar rätten att påföra ränta och kreditkostnader.
- 19 Efter att ha återbetalat hela lånet, informerades klaganden i det nationella målet den 2 februari 2017 av en jurist om att det avtalsvillkor som gällde att en avgift tas ut för möjligheten att få uppskov med avbetalningarna var oskäligt och att de uppgifter som lämnats om den effektiva räntan var felaktiga.
- 20 Den 2 maj 2017 väckte klaganden i det nationella målet talan om återbetalning av de avgifter som han ansåg felaktigt hade ålagts honom att betala. Profi Credit Slovakia gjorde till sitt försvar gällande att klagandens rätt att väcka talan var preskriberad. Okresný súd Prešov (Distriktsdomstolen i Prešov, Slovakien) ogillade talan genom beslut av den 15 november 2018.
- 21 Klaganden i det nationella målet överklagade detta beslut till den hänskjutande domstolen, Krajský súd v Prešove (Regiondomstolen i Prešov, Slovakien), som anser att det aktuella kreditavtalet i flera avseenden kan strida mot unionsrättsliga konsumentskyddsbestämmelser.
- 22 Den hänskjutande domstolen har för det första anfört att enligt 107 § punkt 1 och 107 § punkt 2 i civillagen bortfaller rätten till återbetalning på grund av obehörig vinst enligt följande:
 - Antingen efter utgången av en så kallad ”subjektiv” preskriptionsfrist på två år, som börjar löpa när den berörde har fått kännedom om att det föreligger en obehörig vinst och har identifierat den person som gjort en vinst på hans eller hennes bekostnad; denna frist förefaller ha iakttagits i förevarande fall, eftersom mindre än två år förflutit mellan tidpunkten då klaganden i målet vid den nationella domstolen informerades härom (den 2 februari 2017) och tidpunkten då talan väcktes (den 2 maj 2017).
 - Eller efter utgången av en så kallad ”objektiv” preskriptionstid på tre år som börjar löpa den dag då den obehöriga vinsten uppstått; denna frist förefaller redan ha löpt ut i förevarande fall, eftersom mer än tre år förflutit mellan tidpunkten då de avgifter som är aktuella i målet vid den nationella domstolen erlades och tidpunkten då talan väcktes.
 - Eller, då en obehörig vinst gjorts ”avsiktligen”, efter utgången av en ”objektiv” preskriptionsfrist om tio år, som också börjar löpa den dag då den obehöriga vinsten uppstår; denna frist synes inte ha löpt ut i förevarande fall.
- 23 Den hänskjutande domstolen har påpekat att den objektiva preskriptionstiden på tre år börjar löpa och löper ut även om den skadelidande konsumenten inte har fått kännedom om att det avtalsvillkor som ligger till grund för den otillbörliga vinsten är oskäligt eller rättsstridigt. Enligt den hänskjutande domstolen kan en sådan nationell bestämmelse inverka menligt på rätten till ett effektivt domstolsskydd, som garanteras i artikel 47 i stadgan, och vara oförenlig med domstolens praxis om konsumentskydd, som särskilt föreskrivs i direktiv 93/13 och i direktiv 2008/48.
- 24 För det fall en sådan preskriptionsfrist som är tillämplig även om konsumenten eventuellt är ovetande om avtalsvillkorets oskälighet skulle anses vara förenlig med unionsrätten, undrar den hänskjutande domstolen vidare om samma sak gäller avseende den bevisbörliga som åvilar vederbörande. Den hänskjutande domstolen har i detta avseende angett att de slovakiska domstolarna tidigare har tillämpat ovannämnda nationella bestämmelser på ett sätt som var fördelaktigt för konsumenterna,

genom att på ett flexibelt sätt medge att obehörig vinst har gjorts avsiktligt och på så sätt möjliggöra för de berörda att komma i åtnjutande av den längre preskriptionstiden på tio år, men att detta synsätt har ifrågasatts genom ett avgörande av Najvyšší súd Slovenskej republiky (Högsta domstolen i Republiken Slovakien) av den 18 oktober 2018.

- 25 Det framgår av detta beslut att det ankommer på en konsument som åberopar den särskilda objektiva preskriptionstiden på tio år att visa att kreditgivaren verkligen har haft för avsikt att på ett otillbörligt sätt berika sig till konsumentens nackdel och att den allmänna objektiva preskriptionstiden på tre år i avsaknad av sådan bevisning kan göras gällande mot konsumenten. De slovakiska underrätterna är skyldiga att följa nämnda beslut. Den hänskjutande domstolen anser emellertid att beslutet kan strida mot artikel 47 i stadgan och mot den unionsrättsliga effektivitetsprincipen, eftersom det enligt den hänskjutande domstolen är praktiskt taget omöjligt för en konsument som inte förfogar över all den information som krävs att framlägga erforderlig bevisning.
- 26 För det fall domstolen skulle finna att en sådan bevisbörda är förenlig med unionsrättens krav, uppkommer slutligen frågan dels vilken fysisk person som konsumenten ska visa hade kännedom om att konsumentens egna rättigheter har åsidosatts när kreditgivaren är en juridisk person, dels vilken grad av åsidosättande som konsumenten ska styrka har skett av hans eller hennes rättigheter.
- 27 För det andra har den hänskjutande domstolen påpekat att den slovakiska lagstiftaren, för att följa domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), har ändrat lag nr 129/2010 genom att med verkan från och med den 1 maj 2018 avskaffa skyldigheten att i konsumentkreditavtal ange förfallodatum för betalningar av kapital, ränta och andra kostnader som låntagaren ska stå för, vilken föreskrevs i 9 § punkt 2 k i denna lag, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet. Den härvid relevanta tidpunkten är den 30 maj 2011. Denna skyldighet har ersatts av skyldigheten att i sådana avtal ange ”periodicitet för betalningarna”, och föreskrivs i 9 § punkt 2 i) i nämnda lag, i dess lydelse från och med den 1 maj 2018.
- 28 I ett avgörande av den 22 februari 2018 slog Najvyšší súd Slovenskej republiky (Högsta domstolen i Republiken Slovakien) emellertid fast att när det gäller avtal som ingåtts före den 1 maj 2018, såsom det som är aktuellt i det nationella målet, var slovakiska domstolar skyldiga att komma fram till det resultat som nämnda lagändring medförde, genom att tolka den ursprungliga bestämmelsen på ett sätt som är förenligt med unionsrätten och som leder till att kreditgivarna måste ange de uppgifter som krävs enligt denna bestämmelse i sådana avtal, men endast på ett allmänt sätt och inte med angivelse av fördelningen mellan kapital, ränta och övriga avgifter.
- 29 Det är mot denna bakgrund som den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida direktivens rättsverkningar, såsom de har erkänts i EU-domstolens praxis, utgör hinder för att en domstol i en medlemsstat tolkar en nationell bestämmelse som förklarats oförenlig med unionsrätten på ett sätt som är förenligt med unionsrätten utan att motivera sitt beslut eller grunda den på sedvanliga tolkningsmetoder. Nämnda domstol undrar vidare om den, för det fall den skulle anse att en tolkning som är förenlig med unionsrätten skulle leda till en tolkning *contra legem*, skulle kunna ge artikel 10.2 h och i) i direktiv 2008/48 direkt effekt och inte tillämpa den aktuella nationella bestämmelsen på avtalsförhållandet mellan parterna i det nationella målet, i analogi med vad som medgetts av domstolen i fråga om diskriminering.
- 30 Den hänskjutande domstolen har framhållit sambandet mellan de sistnämnda frågorna och de frågor som den ställde till EU-domstolen i det mål som avgjordes genom domen av den 5 september 2019, Pohotovost' (C-331/18, EU:C:2019:665), vilken således meddelades efter det att förevarande begäran om förhandsavgörande hade framställts.

31 Mot denna bakgrund beslutade Krajský súd v Prešove (Regiondomstolen i Prešov) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”A.

- 1) Ska artikel 47 i [stadgan], och implicit konsumentens rätt till ett effektivt rättsmedel, tolkas så, att en bestämmelse – såsom 107 § punkt 2 i [slovakiska civillagen], där det stadgas en objektiv preskriptionstid på tre år för konsumenters rättigheter – enligt vilken konsumentens rätt till återbetalning av belopp till följd av ett oskäligt avtalsvillkor preskriberas även om konsumenten inte är i stånd att bedöma det oskäliga avtalsvillkoret och den aktuella preskriptionstiden löper även om konsumenten inte hade kännedom om den oskäliga karaktären av avtalsvillkoret, inte är förenlig med nämnda artikel?
- 2) Om den lagstadgade objektiva preskriptionstiden på tre år för konsumenters rättigheter, trots att konsumenten inte har kännedom därom, anses vara förenlig med artikel 47 i stadgan och effektivitetsprincipen, ställer den hänskjutande domstolen följande frågor:

Strider en nationell bestämmelse enligt vilken konsumenten har bevisbördan och därmed dels i domstol ska styrka att de personer som handlar å kreditgivarens vägnar hade kännedom om att kreditgivaren åsidosätter konsumentens rättigheter – i förevarande fall kännedom om att kreditgivaren överträder en lagbestämmelse, då denne inte exakt anger den effektiva räntan – dels ska styrka kännedom om att lånet i sådant fall är räntefritt och att kreditgivaren, då denne tar ut ränta, har gjort en otillbörlig vinst, mot artikel 47 i stadgan och effektivitetsprincipen?

- 3) Om [den andra frågan] besvaras nekande, vilka personer, närmare bestämt kreditgivarens administratörer, bolagsmän eller handelsrepresentanter, ska då vara föremål för konsumentens styrkande i fråga om den kännedom som avses i [den andra frågan]?
- 4) Om [den andra frågan] besvaras nekande, vilken grad av kännedom är då tillräcklig för att uppnå målet, det vill säga för att styrka uppsåt hos [långivaren] vid överträdelse av den aktuella lagstiftningen om finansmarknaden?

B.

- 5) Utgör effekterna av direktiven och relevant praxis från EU-domstolen på området – närmare bestämt dom av 19 april 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278), dom av den 5 oktober 2004, Pfeiffer m.fl. (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, punkterna 113 och 114), dom av den 19 januari 2010, Küçükdeveci (C-555/07, EU:C:2010:21, punkt 48), dom av den 15 april 2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, punkt 100), dom av den 24 januari 2012 (Dominguez, EU:C:2012:33, C-282/10, punkterna 25 och 27), och dom av den 15 januari 2014, Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2, punkt 38) – hinder för en nationell praxis enligt vilken den nationella domstolen har dragit en slutsats om unionsrättskonform tolkning utan att använda tolkningsmetoder och utan att ange någon lämplig motivering?
- 6) Om den nationella domstolen, efter tillämpning av tolkningsmetoder såsom i synnerhet teleologisk tolkning, bokstavstolkning, historisk tolkning, systematisk tolkning och logisk tolkning (metoden *e contrario*, metoden *reductio ad absurdum*) samt efter tillämpning av nationell rätt i sin helhet, i syfte att uppnå målet enligt artikel 10.2 h och 10.2 i) i direktiv 2008/481 ..., drar den slutsatsen att den unionsrättskonforma tolkningen medför en situation *contra legem*, får den nationella domstolen – exempelvis genom att göra en jämförelse med förhållanden vid diskriminering eller med skyddet för arbetstagare – då fastställa att ovannämnda bestämmelse i direktivet har direkt effekt när det gäller att skydda näringsidkare gentemot konsumenter i kreditförhållanden och därmed låta bli att tillämpa den lagbestämmelse som inte är förenlig med unionsrätten?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Domstolens behörighet och upptagande till sakprövning av begäran om förhandsavgörande

- 32 Profi Credit Slovakia är osäker på huruvida det förfarande som den hänskjutande domstolen har följt för att framställa sin begäran om förhandsavgörande är rättsenligt. Profi Credit Slovakia har därvid gjort gällande att man inte haft möjlighet att på förhand yttra sig över skälen till att målet vilandeförklarats.
- 33 Det ska emellertid erinras om att i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, som grundas på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, utgör den omständigheten att en fråga som rör unionsrätten eventuellt har ställts utan att ett kontradiktoriskt förfarande första ägt rum inte hinder mot att en sådan fråga hänskjuts till EU-domstolen. Det ankommer under alla omständigheter inte på EU-domstolen att pröva huruvida beslutet om hänskjutande har fattats i enlighet med nationella regler om rättens sammansättning och arbetssätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 april 2020, Blue Air – Airline Management Solutions, C-584/18, EU:C:2020:324, punkterna 39–41, och där angiven rättspraxis).
- 34 Profi Credit Slovakia har vidare gjort gällande att de frågor som ställts av den hänskjutande domstolen inte kan tas upp till sakprövning, då de varken avser tolkningen av unionsrättsliga bestämmelser om harmonisering av nationella preskriptionsregler eller rättsverkningarna av direktiv. Artikel 51 i stadgan begränsar enligt Profi Credit Slovakia stadgans tillämpningsområde till situationer där medlemsstaterna tillämpar unionsrätten. Bolaget anser slutligen att dessa frågor saknar betydelse för utgången i det nationella målet.
- 35 Den slovakiska regeringen anser å sin sida att den första frågan inte kan tas upp till sakprövning, eftersom den inte uppfyller motiveringskraven i artikel 94 c i domstolens rättegångsregler. Enligt denna regering är det följaktligen inte nödvändigt att pröva de tre följande frågorna som ställts som en fortsättning på den första. Under alla omständigheter omfattas inte den tredje och den fjärde frågan av domstolens behörighet, eftersom de avser tolkning av bestämmelser i nationell rätt. Dessutom är den femte och den sjätte frågan inte nödvändiga för att avgöra det nationella målet, eftersom det inte ankommer på EU-domstolen att avgöra huruvida det är möjligt att tolka de aktuella slovakiska bestämmelserna på ett sätt som är förenligt med unionsrätten eller inte och det dessutom finns en annan rättslig grund som gör det möjligt att direkt bifalla talan.
- 36 När det gäller den första och den andra tolkningsfrågan konstaterar domstolen att de avser tolkningen av artikel 47 i stadgan, jämförd med unionsrättens effektivitetsprincip.
- 37 Enligt artikel 51.1 i stadgan riktar sig bestämmelserna i denna stadga till medlemsstaterna endast när de tillämpar unionsrätten. Enligt fast rättspraxis innebär begreppet ”tillämpning av unionsrätten”, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, att det finns en tillräckligt stark koppling mellan en unionsrättsakt och den aktuella nationella bestämmelsen, varvid det krävs mer än att de berörda ämnesområdena ligger nära varandra eller att ett ämnesområde indirekt påverkar ett annat mot bakgrund av de tillämpningskriterier som domstolen har fastställt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 januari 2020, Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punkterna 57–59, och dom av den 16 juli 2020, Adusbef m.fl., C-686/18, EU:C:2020:567, punkterna 51 och 52).
- 38 Enligt EU-domstolens fasta praxis ankommer det uteslutande på den nationella domstolen, vid vilken tvisten anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det framtida rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl nödvändigheten för att avgöra målet som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. De frågor som ställs av nationella domstolar presumeras vara relevanta. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen eller giltigheten av en unionsrättslig

regel, såvida det inte visar sig att den begärda tolkningen inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2020, Facebook Ireland och Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, punkt 73, och dom av den 8 oktober 2020, Union des industries de la protection des plantes, C-514/19, EU:C:2020:803, punkterna 28 och 29).

- 39 I den hänskjutande domstolens två första frågor nämns i förevarande fall förvisso inte några andra unionsrättsakter än stadgan. Det framgår emellertid av skälen i beslutet om hänskjutande att det fastställts ett klart och tillräckligt samband mellan preskriptionsreglerna i 107 § punkt 2 i civillagen – som är tillämpliga på en talan som väckts av en konsument, såsom klaganden i det nationella målet – och de bestämmelser i unionens sekundärrätt som syftar till att säkerställa konsumentskyddet.
- 40 Den hänskjutande domstolen vill nämligen närmare bestämt få klarhet i huruvida dessa nationella bestämmelser kan påverka inte bara rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan, utan även inverka menligt på den fulla verkan av bestämmelserna om oskäligen villkor i direktiv 93/13 och bestämmelserna om konsumentkrediter i direktiv 2008/48.
- 41 Den hänskjutande domstolen vill med andra ord, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 31–33 och 52 i sitt förslag till avgörande, genom sina två första frågor erhålla vissa klaganden för att kunna avgöra huruvida slovakiska bestämmelser om preskriptionstider som är tillämpliga på en talan som väckts på området för konsumentavtal är förenliga med direktiven 93/13 och 2008/48.
- 42 De två första frågorna kan således tas upp till sakprövning.
- 43 När det gäller den tredje och den fjärde tolkningsfrågan ska det påpekas att de i huvudsak avser den bevisning som ska framläggas för att en obehörig vinst har gjorts avsiktligt, vilket krävs för att den preskriptionstid på tio år som föreskrivs i 107 § punkt 2 *in fine* i civillagen ska kunna tillämpas, och närmare bestämt fastställande av vilka personer som ska anses ha haft en sådan avsikt samt vilken grad av kännedom som nämnda personer måste ha haft i detta avseende.
- 44 Domstolen konstaterar att varken lydelsen av dessa båda frågor eller skälen i begäran om förhandsavgörande innehåller några uppgifter som visar att det finns ett samband mellan frågorna och någon som helst bestämmelse i unionsrätten. Nödvändigheten att komma fram till en tolkning av unionsrätten som är användbar för den nationella domstolen ställer krav på att den nationella domstolen noggrant iakttar kraven avseende innehållet i en begäran om förhandsavgörande vilka uttryckligen anges i artikel 94 i rättegångsreglerna och vilka den nationella domstolen förväntas känna till. Det är följaktligen av avgörande betydelse, såsom anges i nämnda artikel 94, att begäran om förhandsavgörande innehåller dels en kortfattad redogörelse för de relevanta omständigheterna eller, i vart fall, en redogörelse för de faktiska omständigheter som ligger till grund för frågorna, dels en redogörelse för skälen till att den hänskjutande domstolen undrar över tolkningen eller giltigheten av vissa unionsbestämmelser, och för det samband som den hänskjutande domstolen har funnit föreligga mellan unionsbestämmelserna och den nationella lagstiftning som är tillämplig i det nationella målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 april 2018, Consorzio Italian Management och Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, punkterna 21, 22 och 24 och där angiven rättspraxis).
- 45 Av detta följer att den hänskjutande domstolens tredje och fjärde fråga inte kan tas upp till sakprövning, eftersom beslutet om hänskjutande inte innehåller en tillräcklig motivering för att domstolen ska kunna ge ett användbart svar på dessa båda frågor.

- 46 Vad slutligen gäller den femte och den sjätte tolkningsfrågan är de argument som framförts av Profi Credit Slovakia och den slovakiska regeringen inte tillräckliga för att bryta presumtionen om frågornas relevans i enlighet med den rättspraxis som det erinrats om i punkt 38 ovan. Frågorna avser nämligen i huvudsak villkoren för en tolkning av de nationella rättsregler som är tillämpliga i det nationella målet som är förenlig med unionsrätten, särskilt med avseende på artikel 10.2 h och i) i direktiv 2008/48, såsom denna artikel tolkats av EU-domstolen.
- 47 Mot denna bakgrund saknas det under alla omständigheter stöd för den grund för avvisning som anförts av den slovakiska regeringen och som avser att det finns en annan rättslig grund – nämligen den felaktiga angivelsen av den effektiva räntan i det aktuella avtalet – som gör det möjligt att bifalla talan i det nationella målet utan att pröva det faktum att skyldigheten att ange hur avbetalningarna fördelas mellan kapital, ränta och andra kostnader som låntagaren har haft inte har iakttagits. Det ska härvidlag påpekas dels att domstolen redan har underkänt ett liknande argument i domen av den 5 september 2019, Pohotovost (C-331/18, EU:C:2019:665, punkterna 35 och 38), dels att de skillnader som föreligger mellan det nationella målet och det mål som gav upphov till nämnda dom, vilka åberopats av nämnda regering, inte motiverar en annan utgång än ett ogillande.
- 48 Mot denna bakgrund finner EU-domstolen att den femte och den sjätte frågan kan tas upp till sakprövning.

Den första frågan

- 49 Det ska inledningsvis erinras om att enligt EU-domstolens fasta praxis ankommer det på den att, inom ramen för det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF, ge den nationella domstolen ett användbart svar som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits till den (se, bland annat, dom av den 17 december 2015, Neptune Distribution, C-157/14, EU:C:2015:823, punkt 33, och dom av den 25 november 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, punkt 24).
- 50 Även om den hänskjutande domstolen i förevarande mål formellt sett har begränsat sin första fråga till att avse tolkningen av artikel 47 i stadgan, utgör denna omständighet inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den hänskjutande domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, genom att från samtliga uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat, och i synnerhet utifrån skälen i beslutet om hänskjutande, identifiera de delar av unionsrätten som behöver tolkas med hänsyn till saken i målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 december 2015, Neptune Distribution, C-157/14, EU:C:2015:823, punkt 34, och dom av den 8 maj 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, punkt 43).
- 51 I förevarande fall ska den första frågan förstås så att den syftar till att fastställa huruvida effektivitetsprincipen ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken en konsuments talan om återbetalning av belopp som felaktigt erlagts med stöd av oskäligen villkor i den mening som avses i direktiv 93/13 eller enligt villkor som strider mot kraven i direktiv 2008/48, omfattas av en preskriptionsfrist på tre år som börjar löpa den dag då obehöriga vinsten gjordes.
- 52 Det följer nämligen av fast rättspraxis att i avsaknad av unionsbestämmelser på området, ankommer det på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning, enligt principen om processuell autonomi, fastställa de processuella regler som gäller för talan som syftar till att säkerställa skyddet av rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten. Dessa regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som gäller för liknande situationer som regleras av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2020,

Caixabank och Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 och C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 83, och dom av den 6 oktober 2020, La Quadrature du Net m.fl., C-511/18, C-512/18 och C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 223 och där angiven rättspraxis).

- 53 Vad avser just effektivitetsprincipen – som är den enda principen som avses i förevarande mål – framgår det av domstolens fasta praxis att varje fall där frågan uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten ska bedömas med beaktande av regelns funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna. Härvid ska, i förekommande fall, de principer som ligger till grund för det nationella domstolssystemet beaktas, såsom skyddet för rätten till försvar, rättssäkerhetsprincipen och principen om en ändamålsenlig handläggning (se, bland annat, dom av den 15 mars 2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, punkt 53, och dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 60).
- 54 Domstolen har dessutom preciserat att medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten är effektiva innebär, i synnerhet såvitt gäller de rättigheter som följer av direktiv 93/13, ett krav på ett effektivt domstolsskydd, vilket även har stadfäst i artikel 47 i stadgan. Detta skydd gäller särskilt med avseende på processuella regler för att väcka talan med stöd av sådana rättigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 juli 2014, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 35, och dom av den 31 maj 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 49).
- 55 Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som domstolen ska pröva huruvida en sådan nationell preskriptionsregel som den som nämns i punkt 51 ovan kan anses förenlig med effektivitetsprincipen, med hänsyn till att denna prövning inte endast ska avse längden på den frist som är aktuell i det nationella målet, utan även dess tillämpningsvillkor, inbegripet den händelse som utlöser fristen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 61).
- 56 Vad för det första gäller en invändning i form av en preskriptionsfrist mot en talan som väcks av konsumenter för att göra gällande rättigheter som de har enligt unionsrätten, ska det påpekas att en sådan regel inte i sig strider mot effektivitetsprincipen, under förutsättning att tillämpningen av den inte i praktiken gör det omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som särskilt följer av direktiv 93/13 och direktiv 2008/48.
- 57 EU-domstolen har nämligen redan slagit fast att konsumentskyddet inte är absolut och att det är förenligt med unionsrätten att det av rättssäkerhetskänslighet fastställs rimliga talefrister med prekluderande verkan (dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 56, och dom av den 16 juli 2020, Caixabank och Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 och C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 82 och där angiven rättspraxis).
- 58 Mera specifikt har EU-domstolen redan slagit fast att artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13 inte utgör hinder för nationella bestämmelser som å ena sidan föreskriver att det inte finns någon preskriptionsfrist för att väcka talan om fastställelse av att ett oskäligt villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är ogiltigt men samtidigt anger en preskriptionsfrist för att väcka talan i syfte att göra gällande rättsverkningarna, i form av krav på återbetalning, av denna fastställelse, under förutsättning att likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen iakttas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 58, och dom av den 16 juli 2020, Caixabank och Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 och C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 84).

- 59 Vad för det andra gäller den föreskrivna längden på den preskriptionsfrist som är föremål för prövning, i förevarande fall 3 år, har domstolen fastställt att under förutsättning att denna tidsfrist fastställts och är känd i förväg, framstår en frist av denna längd i princip som tillräcklig för att ge konsumenten möjlighet att förbereda och väcka en effektiv talan. Fristens längd är således inte i sig oförenlig med effektivitetsprincipen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkterna 62 och 64, och dom av den 16 juli 2020, Caixabank och Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 och C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 87 och där angiven rättspraxis).
- 60 Vad för det tredje gäller den fastställda tidpunkten då den aktuella preskriptionsfristen börjar löpa föreligger det, under omständigheter såsom de som är för handen i det nationella målet, emellertid en icke obetydlig risk för att konsumenten under denna föreskrivna frist inte återoppar sina rättigheter enligt unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 22 och där angiven rättspraxis), vilket i sådant fall gör det omöjligt för honom eller henne att göra dessa rättigheter gällande.
- 61 Det framgår nämligen av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat, bland annat i samband med den första frågan, att den frist på tre år som föreskrivs i 107 § punkt 2 i civillagen börjar löpa den dag då den obehöriga vinsten uppstod och att preskription inträder även om konsumenten inte själv kan bedöma huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt eller inte har haft kännedom om att det aktuella avtalsvillkoret är oskäligt.
- 62 Det är i detta avseende nödvändigt att beakta att konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren i fråga om såväl förhandlingsposition som informationsnivå, liksom att konsumenter kan vara omedvetna om eller sväva i okunnighet om omfattningen av sina rättigheter enligt direktiv 93/13 eller direktiv 2008/48 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkterna 65–67, och dom av den 16 juli 2020, Caixabank et Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 och C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 90 och där angiven rättspraxis).
- 63 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 71–73 i sitt förslag till avgörande fullgörs kreditavtal, såsom det som är i fråga i det nationella målet, i allmänhet under längre perioder. Om den händelse som utlöser preskriptionsfristen på tre år utgörs av varje betalning som låntagaren gör, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera, kan det således inte uteslutas att preskription, åtminstone vad gäller en del av betalningarna, inträder redan innan det berörda avtalet löpt ut med följd att en sådan preskriptionsordning systematiskt kan beröva konsumenten möjligheten att begära återbetalning av belopp som erlagts med stöd av avtalsvillkor som strider mot dessa direktiv.
- 64 Det ska följaktligen anses att sådana processuella regler som de som är aktuella i det nationella målet, i den mån de kräver att konsumenten väcker talan inom tre år från den dag då en obehörig vinst uppstår och i den mån vinsten kan uppstå under tiden ett avtal med lång löptid fortfarande fullgörs, kan göra det orimligt svårt för konsumenten att utöva sina rättigheter enligt direktiv 93/13 eller direktiv 2008/48. Sådana regler strider därmed mot effektivitetsprincipen (se, analogt, dom av den 9 juli 2020, Raiffeisen Bank och BRD Groupe Société Générale, C-698/18 och C-699/18, EU:C:2020:537, punkterna 67 och 75, och dom av den 16 juli 2020, Caixabank och Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 och C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 91).
- 65 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 87 och 89 i sitt förslag till avgörande saknar avsikten hos en näringsidkare som tillämpar ett villkor som anses oskäligt dessutom betydelse för de rättigheter som konsumenterna har enligt bestämmelserna i direktiv 93/13. Detsamma gäller artikel 10.2 i direktiv 2008/48. En konsument behöver således inte, för att göra gällande de rättigheter som följer av dessa bestämmelser, bevisa att näringsidkarens beteende var avsiktligt. Härav följer att möjligheten att

förlänga den treåriga preskriptionstiden under förutsättning att konsumenten visar att näringsidkaren haft en sådan avsikt, i enlighet med vad som föreskrivs i 107 § punkt 2 i civillagen inte ändrar slutsatsen i föregående punkt.

- 66 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras på följande sätt. Effektivitetsprincipen ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken en konsuments talan om återbetalning av belopp som felaktigt erlagts vid fullgörande av ett konsumentkreditavtal med stöd av oskäliga villkor i den mening som avses i direktiv 93/13 eller enligt villkor som strider mot kraven i direktiv 2008/48, omfattas av en preskriptionsfrist på tre år som börjar löpa den dag då den obehöriga vinsten gjordes.

Den andra frågan

- 67 Eftersom den andra frågan endast har ställts för det fall den första frågan besvaras nekande, saknas anledning att besvara den, eftersom den första frågan besvarats jakande.

Den femte och den sjätte frågan

- 68 Den hänskjutande domstolen har ställt den femte och den sjätte frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i hur den ska få till stånd en tolkning som är förenlig med unionsrätten av nationella bestämmelser som förklarats strida mot de krav som följer av artikel 10.2 h och i) i direktiv 2008/48, såsom denna artikel tolkats i domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), när det aktuella avtalet ingicks innan nämnda dom avkunnades och innan de nationella bestämmelserna ändrades i syfte att följa den tolkning som gjorts i nämnda dom.
- 69 I punkt 59 i den ovannämnda domen, gällande 9 § punkt 2 i lag nr 129/2010, i den lydelse som var tillämplig år 2011 och som också är aktuell i förevarande mål, tolkade domstolen artikel 10.2 h och i) i direktiv 2008/48 på så sätt att ett kreditavtal med fast löptid som föreskriver att kapitalbeloppet ska avbetalas genom delbetalningar inte måste ange – i form av en amorteringsplan – vilken andel av varje delbetalning som utgör återbetalning av det utlånade kapitalbeloppet. Domstolen slog vidare fast att nämnda bestämmelser, jämförda med artikel 22.1 i direktivet, utgör hinder för att en medlemsstat föreskriver en sådan skyldighet i sin nationella lagstiftning.
- 70 I domen av den 5 september 2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 51), fastställde domstolen att artikel 10.2 h–j i det nämnda direktivet, jämförd med artikel 22.1 i samma direktiv, utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken det i kreditavtalet ska anges hur varje avbetalning fördelas mellan amortering av kapital, ränta och i förekommande fall andra kostnader.
- 71 Det ska erinras om att det följer av fast rättspraxis att den tolkning av en unionsbestämmelse som EU-domstolen gör innebär att den aktuella bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde klargörs och förtydligas, såsom den ska eller borde ha tolkats och tillämpats från och med sitt ikraftträdande. Därav följer att en sålunda tolkad regel kan och ska tillämpas av domstolarna även beträffande rättsförhållanden som har uppkommit före avkunnandet av den dom i vilken begäran om tolkning prövas, om villkoren för att väcka talan vid behörig domstol om tillämpningen av den nämnda rättsregeln är uppfyllda i övrigt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 september 2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 53).
- 72 I det nationella målet ankommer det således på den hänskjutande domstolen att med de tolkningsmetoder som erkänns i nationell rätt göra en tolkning av de slovakiska bestämmelser som var tillämpliga då det aktuella kreditavtalet ingicks, det vill säga den 30 maj 2011, som i möjligaste mån står i överensstämmelse med direktiv 2008/48, såsom detta direktiv tolkats i domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842). Den nämnda domstolen kan inte

med fog anse att det är omöjligt för den att tolka de aktuella nationella bestämmelserna i överensstämmelse med unionsrätten enbart av den anledningen att dessa bestämmelser har tolkats av slovakiska domstolar på ett sätt som inte är förenligt med unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 september 2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, punkterna 54 och 55, och dom av den 5 mars 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkterna 42 och 44).

- 73 Denna skyldighet att göra en direktivkonform tolkning begränsas förvisso av allmänna rättsprinciper, bland annat av principen om rättssäkerhet, på så sätt att skyldigheten inte kan åberopas till stöd för en tolkning *contra legem* av nationell rätt. Nationella domstolar måste emellertid, i förekommande fall, ändra en fast nationell rättspraxis om denna grundas på en tolkning av nationell rätt som är oförenlig med ett direktivs syften (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 september 2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 56, och dom av den 5 mars 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkterna 43 och 45).
- 74 I förevarande fall har domstolen redan slagit fast, i domen av den 5 september 2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 57), att artikel 10.2 och artikel 22.1 i direktiv 2008/48, såsom de tolkats i domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), är tillämpliga på ett kreditavtal, såsom det som är aktuellt i det nationella målet, som ingicks innan sistnämnda dom avkunnades och innan de nationella bestämmelserna ändrades i syfte att följa den tolkning som gjorts i nämnda dom. Domstolen fann därmed att den hänskjutande domstolens andrahandsfrågor i det mål som avgjordes genom domen av den 5 september 2019, Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665) – vilka, liksom i förevarande mål, avsåg de eventuella verkningarna av dessa bestämmelser i direktiv 2008/48 på förhållandet mellan de enskilda som berörs av det nationella målet – inte längre hade något föremål, för det fall det – vilket inte är för handen – visat sig vara omöjligt att tolka nämnda lagstiftning i överensstämmelse med unionsrätten.
- 75 Mot denna bakgrund ska den femte och den sjätte frågan tolkas på följande sätt. Artikel 10.2 och artikel 22.1 i direktiv 2008/48, såsom dessa tolkats i domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), är tillämpliga på ett kreditavtal som ingicks innan nämnda dom avkunnades och innan de nationella bestämmelserna ändrades i syfte att följa den tolkning som gjorts i nämnda dom.

Rättegångskostnader

- 76 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) **Effektivitetsprincipen ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken en konsuments talan om återbetalning av belopp som felaktigt erlagts vid fullgörelse av ett konsumentkreditavtal med stöd av oskäligen villkor i den mening som avses i rådets direktiv 93/13/EG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal eller enligt villkor som strider mot kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG, omfattas av en preskriptionsfrist på tre år som börjar löpa den dag då den obehöriga vinsten gjordes.**

- 2) Artikel 10.2 och artikel 22.1 i direktiv 2008/48, såsom dessa tolkats i domen av den 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), är tillämpliga på ett kreditavtal som ingicks innan nämnda dom avkunnades och innan de nationella bestämmelserna ändrades i syfte att följa den tolkning som gjorts i nämnda dom.

Underskrifter